

dela tudi škode, ampak takrat, kedar to hočemo tudi sami; to delo navadno ni pretežavno, tudi redno ne predrago, posebno, ako se združi v ta namen cela skupina gospodarjev dotičnih travnikov, treba je več ali manj ježe, ki zabrani zastop vode in nekaj zatvornic.

Toda le primeroma zelo malo travnikov je v taki legi, večina se jih mora gnojiti, ako jih hočemo napraviti rodovitne. Pa tudi za take travnike moremo rabiti povoden gnoj; samo vpraša se, kako pridobiti si ga. To uči nas narava. Dereča voda vse saboj jemlje, kjer pa ima malo padca, kjer se počasi premika ali celó, kjer voda postaja, tam prepušča več ali manj tvarin, katere seboj tira, ki ji dajejo rujavo nesnažno barvo. V takih naravnih postajah in zatišjih v vodotočih so naravni nabiralniki povodnega gnoja; te naravne nabiralnike nam je treba samo od časa do časa sprazniti, odpeljati in kopiciti z drugimi odpadki, katerih daje vsako gospodarstvo, v kompost — našim bralcem zadosti znan.

Kjer pa narava ni napravila vodnih zatišij, napravimo jih sami, posnemajmo pri tem po vsem naravo in imeli bomo z malimi stroški neusahljiv zaklad dobrega gnoja in to skoraj brez stroškov. Tako se bodo zboljšali in lahko zmiraj rodovitni obdržali naši travniki; bogati bodo naši pridelki sena, imeli bomo dosti lepe živine, katera nam bo z gnojem, mlekom in pri prodaji bogato povračala naš trud.

Gospodarske izkušnje.

Sadje obirati.

Stara in vsakemu znana je skušnja, da rahlo in varno obiranje obvaruje zrelo sadje pritiskov in ran in da se tako obrano sadje dolgo drži. Pri obiranju staknili so pa skušeni sadjerejci še drugo: oni namreč ne oberejo vsega sadja na drevesu na enkrat, ampak najprej samo najbolj zrelo in debelo sadje, vse slabeje pa še pusté. S tem se obrne vsa drevesna redivna moč ostalemu sadju in to se kmalu doredi in dozori, da je po vsem enako prvič obranemu. Ako se najde pri drugem obiranju še slabejega sadja, ravna se enako, kot prvič, in s tem se prav izdatno pomnoži pridelek in slabega pridelka je le prav malo.

Naša živinoreja.

Večkrat so uže „Novice“ opozorile svoje bralce na imenitnost naše živinoreje, pa ne bo odveč, ako vprašanje to še bolj natanko pretresemo, posebno trgovsko stran živinoreje ali kupčijo z živino.

Znano je, da so s 1. januarjem t. l. zaprte meje za uvažanje živine iz Ruske in Rumunske. Ta zaprtija opira se posebno na ozir, da se bolj zanesljivo zabrani razširjenje živinskih nalezljivih bolezni pri nas, akoravno se ne dá tajiti, da je pravi vzrok tej naredbi v resnici bramba naših domačih živinorejcev.

Razen te brambe sklenil je pa po vladinem predlogu državni zbor tudi letos postaviti o colninski tarifi, katera se znači enako dobrohotna in prijazna za našo domačo živinorejo. Nova colninska tarifa namreč odločuje:

Uvožnino od vola, ki je do zdaj znašala 4 gold., na 10 gold.;

od krave do zdaj 1 gld. 50 kr., v prihodnje 3 gld.;

od mladičev do zdaj 75 kr., v prihodnje 2 gold.;

od telet do zdaj 40 kr., v prihodnje 1 gold.;

od ovac do zdaj 30 kr., v prihodnje 50 kr.;

od jagnjet do zdaj 20 kr., v prihodnje 25 kr.;

od prešičev do zdaj 2 gold., v prihodnje 3 gold.;

od konj in žebet do zdaj nič, v prihodnje 10 gold.

Vse to izdatno povikšanje ima koristiti naši domači živinoreji, in se obrača takoj zoper vse vnanje države, s katerimi nismo vezani na posebne in še veljavne pogodbe.

Pomen te naredbe nam bo še bolj jasen, ako si ogledamo nekaj bolj natanko množine iz vnanjih držav zadnja leta k nam vpeljane živine.

Vpeljalo se je k nam

	leta 1881.	1880.	1879.	1878.	1877.
			glav		
volov	45.145	26.917	49.650	63.650	126.490
bikov	44	85	64	181	264
krav	8.534	7.837	7.336	12.297	21.659
mladičev	5.856	3.655	1.874	2.615	4.207
telet	23.616	46.458	35.486	83.120	229.047
jagnjet	7.404	2.437	2.865	9.160	30.459
kozličev	389	1.111	583	1.666	2.188
prešičev	339.650	209.138	438.774	468.751	670.068
prešičkov	20.378	19.542	36.615	33.744	33.912
konj	8.723	6.845	9.230	6.211	5.484
žebet	572	402	197	195	148
oslov	662	480	670	402	317

S tekočim letom uže, še bolj pa prihodnja leta, se bodo gotovo te številke na korist domače živinoreje prav izdatno spremenile, ne da bi se zato pridelki od domače živine, posebno meso, izdatno podražili, česar se posebno Dunajčani bojé in koj grozovit krik zaženejo, ako jim mesarji s ceno govedine za par krajcarjev poskočijo.

Ker Dunaj, največe naših mest, naravno največ mesa povžije, ogledali si bomo dunajski živinski trg bolj natanko.

(Dalje prih.)

Gospodarjem na znanje!

Na vrtu c. kr. kmetijske družbe kranjske v Ljubljani na spodnjih Poljanah so za jesensko setev na prodaj sledeča semena:

1. Sibirska rž liter po 11 kr.
2. Amerikanska svitla pšenica liter po 16 kr.
3. Pšenica specijaliteta, ki ni ne rjasta, ne snetjava, liter po 20 kr.

Te je dajal nasad po 64 snopov po 2 mernika, in mernik je vagal 47½ funtov. Oddá se je samo še 8 do 9 mernikov, vsa druga je uže prodana.

V Ljubljani 24. avgusta 1882.

Jožef Vodè, oskrbnik vrta.

Načrt za konjsko dirko,

katera se vrši v nedeljo 10. septembra t. l. ob 3. uri popoldne v Žavcu (v Savinjski dolini).

I. Pričetna dirka velja za žrebce in kobile 5. konjerejskega okoliša ali sploh Savinjskega plemena konjskega. Konji ne smejo več kakor pet let stari biti. Posestnik mora dokazati, da je njegov konj Savinjskega plemena. Pot, katero ima konj enkrat predirjati, meri en kilometer.

Prvo darilo je 5 zlatov, drugi dar 3 zlati, tretji dar 1 zlat.

II. Dirka plemenskih konj velja za kobile in licencirane žrebce 5. konjskega okraja, to je, plemena Savinjskega. Pri kobilah mora posestnik dokazati, da so zadnja tri leta žrebe prinesle. Pot za dirko je en kilometer dolga in konj jo mora dvakrat predirjati.

Prvo darilo je 8 zlatov, drugi dar 3 zlati, tretje darilo 2 zlati.

III. *Društvena dirka.* Konj bodi star, kolikor koli in plemena, katerega bodi. Dirčno pot en kilometer dolgo mora dvakrat predirjati.

Prvo darilo znaša 8 zlatov, drugo darilo 5 zlatov, tretje darilo 4 zlate, četrto darilo 2 zlati, peto darilo 1 zlat.

Konje je treba dan poprej naglasiti pri gosp. Hausenbichlerji v Žavci. Kot dirkarska pravila veljajo ona graškega dirkarskega društva. Vsak, kateri se hoče dirke vdeležiti, mora biti ud štajarskega konjerejskega društva, in se mora do 9. septembra t. l. pri gosp. Hausenbichlerju v Žavcu vpisati dati. Pri III. društveni dirki je založnine 3 gold. plačati.

Po dirki sledi srečkanje.

Listi za sedeže na tribinah se dobijo pri gg. J. Janič in Širca. Sedeži veljajo na srednji tribini 1 gold., na stranskih tribinah 50 kr.

11. septembra t. l. je v Žavcu premiranje konj.

Spomini

na veliko slavjansko romanje v Rim leta 1881.

Spisuje Jos. Levičnik.

(Dalje.)

Ko smo slovenski romarji prišli okoli četrte popoldanske ure pri stranskih vratih glavne leve kapele v Št. Pavelsko baziliko, videli smo okoli altarne obhajilne ograje klečati mnogo ljudstva, neki gosp. duhoven pa je v roketu hodil od enega do drugega. Če bi bilo dopoludne, mislili bi bili, da delé sv. obhajilo; ko smo pa prišli bliže, videli smo, da drži gospod nekaj v rokah, kar daje ljudstvu poljubovat. Bila je železna veriga, v katero je bil vklenjen veliki apostel narodov, preslavni sv. Pavel. Da smo tudi mi Slovenci tej svetinji skazali svojo čast, umé se. Z besedami: „Per intercessionem St. apostoli Pauli liberat te Deus ab omni malo“ (na predprošnje sv. apostola Pavla reši te Bog vsega zlega) dotaknil se je gospod duhoven najprej z verigo našega čela, in dal nam jo potem poljubiti.

Kmalu za tem pričele so se slovesne večernice. Izvrstno petje pospremljevano je bilo od vršečih orgelj, ki so stale blizo „konfesion“ enako kakor v Št. Petru na odru v to vravnanem (priredjeno za prepeljevanje na povoljno mesto). Radi pomudili bi se bili še dolgo v tem prekrasnem svetišči; al hrepeneli smo obiskati in videti še cerkev „pri treh studencih“ (Tre fontane), to je oni žalni kraj, kjer je bil obglavljen sv. Pavel. Voznik nas je čakal zunaj cerkve, čas je prehajal in priganjal nas k naglici, ako smo hoteli dospeti do večera zopet nazaj v Rim. Daljava od Št. Pavla do nekdanjega morišča (cerkev „Tre fontane“) je na pr. tolika, kot od Št. Vida nad Ljubljano do Mednega ali celó do Medvod. Zasedli smo toraj vozove in odpeljali se naprej.

Unkraj Št. Pavla se prične zdajci gričnat, samotni, neprijazen svet. Prijetnih bivališč, kakor se navadno nahajajo po okolicah velikih mest, tudi na tej strani Rima videti ni. Sploh je ta kraj baje tudi nezdrav, kakor večina strani proti Napolju. Peljali smo se čez železno tir, ki drži na dolnje kraje nekdaš srečne spodnje Italije; al tudi tu kratkomalo nismo imeli vzroka, občudovati kake umetnosti pri železni cesti, kake varnosti za one, ki se na tem mestu morajo voziti čez železno progo, ali pa kake mične stavbe za stražno osobje. Slabeje gleštanih železnic menda tudi Turčija nima.

Vsa okolica videla se mi je zeló dolgočasna, in ko bi se nas ne bilo vozilo več kočij ena za drugo, vkljub prijaznosti fiakerjeve ne bil bi mu veliko zaupal, da nas ne zapelje v kak nevarni kraj. Talijan je Talijan. Poslednjič dospeli smo vendar na zaželeni, za kristjane pa žalni kraj: na nekdanje rimsko morišče.

Tri cerkve stojijo tu blizo ena pri drugi. Med njimi pa je prijeten vrtič z mičnimi gredicami lepih cvetk. Obiskali smo vse tri cerkve. Prva je postavljena v čast sv. mučenikoma Vincenciju in Anastaziju, katerih trupla tu počivata. Posebne lepote v tem svetišči ni videti. Druga cerkev se imenuje: „Sv. Marija, lestvica nebeška“, in sicer vsled neke prikazni, ki jo je imel sv. Bernard. Poleg velikega altarja se kaže mesto, kjer je preživel sv. Pavel zadnje trenutke svojega življenja in se pripravljaj na smrt.

Zadnja cerkev imenovala se nam je kot kraj obglavljenja sv. Pavla, in tje nas je vse najbolj gnalo. Oblika tega svetišča ni taka, kakor se stavijo cerkve sploh po navadi, namreč podolgaste lege s presvetiščem na zadnji strani, ampak ravno nasprotno, napoševne oblike, brez presvetišča. Ob vhodu se précej razprostirata k desni in levi roki mični kapeli z altarjema sv. apostolov Petra in Pavla; presvetišče pa namestuje podolgasta ravna stena.

Tik v desnem kotu ob nji stoji z železno ograjo opasan nizek kamniti steber, ki kaže mesto, kjer je bil sv. Pavel ob glavo djan. To pové na stebru vdolbljeni latinski napis; vrh stebra pa se nahaja iz marmeljna narejena odsekana glava aposteljnova, ležeča na krožniku iz enake tvarine. Od stebra kake 3 metre proč k levi stoji tik ob steni kakor ličen mal altarec marmelnasta ograja, pod vrhom ozališana s pol vzvišeno (basrelief) glavo sv. Pavla (ležečo na krožniku). Kak vtis to do nas — kdo bi to popisal! Znotraj te ograje izvira na mestu, kamor je bila po besedah cerkvene zgodovine odskočila odsekana glava sv. Pavla, vrelec (prvi) bistre hladne studenčnine. S plehnato posodico, na leseni drog pritrjeno, zajemali smo iz osredka ograje hladno studenčnino in okrepčali se z njo. Kake tri metre naprej k levi, dve ali tri stopnice navzdol, izvira za enako ograjo drugi, in ravno tako daleč naprej tudi za enako ograjo tretji vrelec, povsod neki na mestu, kamor je bila odskočila glava aposteljnova. Pili smo tudi iz dveh drugih virov; jaz pa sem si vrh tega poprosil z vodo tudi še svoje opešane oči. Ne bodi Bogu oponošeno: kakor sploh na vseh rimskih svetiščih, priporočal sem tudi na tem sv. kraji sebe in vse svoje ljube, žive in mrtve, kakor sem najbolje vedel in znal, predprošnji vseh svetnikov, ki so bili v Rimu rojeni, so ondi živeli in sklenili svoje blago življenje ali natorne, ali pa posilne smrti. Če povem, da je bilo samo pod vlado neusmiljenega cesarja Dioklecijana na tem mestu poklanih okoli deset tisuč mučenikov (vojakov), ki so pokopani na bližnjem mirodvoru, potem si lahko mislimo, kako veliko mora biti število vseh, ki so umrli v Rimu in njegovi bližnji okolici mučeniške smrti.

Silno težko smo se ločili od tega znamenitega kraja. Radi bi si bili ogledali pred odhodom tudi še samostan trapistov, pa opustili smo to nekaj zarad nezmožnosti italijanščine, nekaj pa tudi zarad tega, ker tem redovnikom prepoveduje njihova postava govorjenje.

Predno smo zasedli vozove, smo bili vendar še priča nekega žalnega prizora. V neposrednji bližavi trapiškega samostana je namreč velika državna jetnišnica, kamor zapirajo baje le take hudodelnike, ki so bili obsojeni na smrt, pa dosegli pomiloščenje. Rudeči jopiči spominjajo nesrečnike vedno njihove britke osode. Pri gnali so bili ravno dolgo rajdo močno vklenjenih taci siromakov, ne vem, ali s sprehoda, ali od dela na polji.